

مرور کتاب صمدیان بر اساس سرفصل های آزمون

حوزه 1: کلیات

تعریف و ویژگی های کلاس های چند پایه

کلاس چند پایه عبارت است از کلاسی که چندین پایه ی تحصیلی از دانش آموزان دوره ابتدایی با تفاوت سنی و به صورت مختلط (دختر و پسر) در یک اتاق درسی تشکیل شده و توسط یک معلم در قالب همان جدول ساعت کلاس های تک پایه اداره می شود.

تعریف فوق ناهمگنی سنی ، ناهمگنی جنسی ، کمبود وقت و متمرکز بودن سیستم آموزشی را نیز در خود دارد. به مدارس چند سنی ، مدرسه ی تک معلمی و کلاس چند سطحی هم معروف است.

کلاس های چند پایه در ایران و جهان (شکل ، روند ، ساختار و تحولات)

ایران

ورود رسمی دولت به موضوع آموزش و پرورش از سال 1320 شمسی به دنبال افتتاح دارالفنون تهران برمی گردد. آموزش ابتدایی یکی از نتایج انقلاب مشروطیت بود که بعد از صدور فرمان مشروطیت آموزش و پرورش وظیفه دولت در توسعه و مدیریت آن تثبیت می شود. اصل هجدهم متمم قانون اساسی مشروطه یادآور می شود: «تحصیل و تعلیم علم معارف و صنایع آزاد است، مگر آنچه شرعا ممنوع باشد». به دنبال این اقدام قانون اساسی معارف در نهم آبان ماه سال 1290 شمسی به تصویب رسید و در ماده یک این قانون آمده است مکتب و مدرسه عبارت است از تاسیساتی که برای تربیت ابناء نوع دایر می گردد.

در ماده 15 آن مدارس و مکاتب بر چهار نوع بودند. 1- مکاتب ابتدایی دهکده 2- مکاتب ابتدایی بلدی 3- مدارس متوسطه 4- مدارس عالی شورای عالی معارف (شورای عالی آموزش و پرورش فعلی)

در سال 1303 دوره ابتدایی را 6 ساله اعلام شد و ابتدایی شش پایه از این زمان رسمیت پیدا می کند. تاریخچه ی شروع کلاس های چند پایه به شکل امروزی نیز دقیقا از همین زمان آغاز می شود.

از سال 1390 که سند تحول بنیادین نظام آموزشی تدوین شد، کلاس های چند پایه مورد عنایت جدی نظام آموزشی قرار گرفت. در سال تحصیلی 95-96 از مجموع کلاس های تشکیلی در روستا 44 درصد به صورت چند پایه اداره می شد.

اگر امروزه مسائلی مانند کاهش رشد جمعیت ، مهاجرت روستائیان و بالا رفتن سن ازدواج موجب ازدیاد کلاس های چند پایه می شد. آن زمان نیز عدم استقبال از آموزش و پرورش رسمی و دولتی ، جلوگیری از ورود

دختران به مدرسه ، استفاده از دانش آموزان به عنوان نیروی کار و عدم ثبت نام در مدرسه دلایل اصلی تشکیل کلاس های چند پایه بود.

جهان

77 درصد کلاس های تشکیلی در هندوستان از نوع چند پایه می باشد. هر قدر سیستم آموزشی متمرکز باشد انعطاف پذیری نظام آموزشی برای برنامه ریزی های ویژه مانند داشتن محتوای خاص کلاس های چند پایه ، تفاوت شروع و پایان سال تحصیلی و... کاهش پیدا می کند.

بنابراین داشتن چند پایه به نوع کشور ها از نظر اقتصادی ، سیاسی یا موقعیت جغرافیایی بستگی ندارد. بلکه به شرایط محدود کننده ی تشکیل کلاس تک پایه بستگی دارد. کمبود معلم و فقر اقتصادی بیشترین نقش را در تشکیل کلاس های چند پایه در هندوستان دارد. ولی ایران کاهش جمعیت دانش آموزی و مهاجرت روستائیان مهمترین نقش را در افزایش این کلاس ها دارند.

فرصت ها و محدودیت ها در کلاس های چند پایه

فرصت ها : در پژوهشی به مقایسه مهارت های اجتماعی ، عزت نفس و پیشرفت درسی میان دانش آموزان کلاس های چند پایه و عادی در دوره ی ابتدایی نتیجه گرفته شده است که کلاس های چند پایه از حیث متغیر های مورد نظر از میانگین تحصیلی بالاتر و عملکرد بهتری نسبت به کلاس های تک پایه بهره مند بوده اند.

محدودیت ها: محدودیت های آموزشی و غیر آموزشی

محدودیت های آموزشی:

- 1- کمبود وقت
- 2- فقدان تجهیزات آموزشی
- 3- حذف یا کم رنگ شدن تعدادی دروس مانند ورزش - هنر
- 4- کمبود اطلاعات یا تجارب معلمان کلاس های چند پایه از شیوه اداره این نوع کلاس ها
- 5- ناهمگنی سنی دانش آموزان
- 6- نامتناسب بودن ترکیب جنسی دانش آموزان
- 7- عدم وجود مدرسه دوره اول و دوم متوسطه در روستا و عدم امکان ادامه تحصیل
- 8- نداشتن طرح درس توسط معلمان
- 9- ضعف بنیه ی علمی بعضی دانش آموزان

10-دو زبانه بودن دانش آموزان در بعضی از مناطق کشور

مشکلات غیر آموزشی

1- عدم رسیدگی و مشارکت اولیا در امر تحصیل فرزندان

2- فقر مالی اولیاء

3- سنگینی حجم کار معلمان

4- بی ثباتی نیروی انسانی

5- سوء تغذیه

6- غیبت بیش از حد دانش آموزان

7- پایین بودن حق سرانه مدارس چند پایه

8- فضای نامناسب آموزشی

9- نبود امکانات بهداشتی

10-تأخیر و غیبت معلمان به دلیل عدم بیتوته در روستا

حوزه 2 : اصول کلاس های چند پایه

برابری فرصت های آموزشی

خلق فرصت برابر آموزشی ، تنها تبدیل تهدید ها و محدودیت ها به فرصت نمی باشد، بلکه از تدریس تا تعیین تکلیف را شامل می شود.

رعایت تفاوت های فردی در فرآیند یاددهی و یادگیری یکی از متغیر های مهم ایجاد فرصت های برابر آموزشی است.عدم رعایت تفاوت های فردی میتواند به مشکلات آموزشی منجر شود.

فرصت برابر آموزشی صرف وقت یکسان برای همه دانش آموزان نیست، بلکه رعایت نکات مهمی در فرآیند آموزشی و نحوه ی تنظیم برنامه آموزشی است که تفاوت ها را تشخیص می دهد و برای بهره وری همه دانش آموزان برنامه دارد.دو موضوع با اهمیت در این خصوص وجود دارد، اولی : تقریب و کم کردن فاصله فرصت های آموزشی در کلاس های چند پایه با کلاس های تک پایه و دومی: رعایت تفاوت های فردی

یکی از راه های ایجاد فرصت یادگیری بهتر و تعمیق آموخته ها بخصوص در کلاس های چند پایه دقت در تعیین تکلیف منزل است. (هر نوع وظیفه ی آموزشی که به دور از نظارت مستقیم معلم و برای خارج از وقت آموزشی دانش آموزان توسط معلم تعیین گردد تکلیف منزل گفته می شود)

محاسن تکلیف منزل

1- پیشرفت و یادگیری سریع

2- اثرات تحصیلی بلند مدت

3- اثرات غیر تحصیلی شامل : خود راهبردی بیشتر ، انضباط شخصی بیشتر ، تنظیم وقت بهتر ، کنجکاوی

بیشتر ، استقلال بیشتر در حل مسئله و علاقمندی بیشتر اولیا به مدرسه

تکلیف منزل فرایند سه متغیره است: معلم ، دانش آموز ، والدین

انواع تکلیف منزل: 1- تکلیف تمرینی (ایجاد فرصت برای انجام دادن مهارت های کسب شده و بکارگیری آموخته های جدید) 2- تکالیف آمادگی (هدف این نوع تکالیف وادار کردن دانش آموز به کسب زمینه اطلاعاتی به منظور آماده شدن برای بحث درس روز بعد) 3- تکالیف گسترشی با هدف ایجاد تفکر خلاق (معلمان سعی دارند دانش آموز را به ماورای کار ترغیب کنند. یکی از خصوصیات این تکلیف تمرکز بر تولید چیز های جدید و بکر است نه انجام تمرینات بی شمار).

آزادی عمل معلم

معلمان کلاس های چند پایه نسبت به معلمان تک پایه از چند جهت آزادی عمل بیشتری دارند، از یک طرف با تصویب مصوبه ی 895 جلسه شورای عالی آموزش و پرورش (چنانچه کلاس چند پایه با بیش از 3 پایه و 15 نفر دانش آموز تشکیل شود به ازای هر پایه اضافه ، زمان آموزش تا 6 ساعت در هفته افزایش پیدا می کند) آزادی عمل بیشتری برای جبران کمبود وقت دارند. آزادی عمل در برنامه ریزی دارند چون غالباً مدیریت مدرسه را نیز بر عهده دارند. اگر با ادبیات مدیریت صحبت کنیم وحدت فرماندهی در کلاس های چند پایه بیشتر از کلاس های تک پایه موضوعیت دارد.

استفاده از منابع محلی

منابع انسانی: ادارات آموزش و پرورش ناچارند هر سال بر اساس شیوه نامه سازماندهی نیروی انسانی و جدول تخصیص آن نسبت به توزیع نیروی انسانی اقدام کنند، ولی مداری در انتخاب پایه ها بین معلمان آزادی عمل دارند. مگر آنکه کلاس با آمار خیلی کم دانش آموزان شش پایه باشد.

منابع مالی: از نظر منابع مالی مدارس چند پایه با آمار کمتر معمولاً از سرانه کمتری برخوردارند. ولی ادارات آموزش و پرورش با استفاده از ظرفیت قانونی شورای آموزش و پرورش منطقه و شهرستان امکان عنایت بیشتری به این مدارس را دارند. (استفاده از کمک های اولیای دانش آموزان)

حوزه 3: انطباق برنامه درسی در کلاس های چند پایه

محتوا (تأکید بر مفاهیم و مهارت های اساسی برنامه درسی)

اهداف تعلیم و تربیت هر کشوری در کتاب های درسی به تناسب سن و دوره کنجانده می شود. هر عنوان درسی در یک دوره تحصیلی بخشی از اهداف تعلیم و تربیت را در قالب درس ها، موضوعات درسی در خود دارد که محتوای آن کتاب را تشکیل میدهد. تأکید بر مفاهیم اصلی و مهارت های اساسی است که میتواند اهداف تعلیم و تربیت یک نظام آموزشی را محقق سازد.

در هر سناریوی آموزشی و اجرای آن در کلاس های چند پایه، باید به مفاهیم و مهارت های اساسی که محتوای درس برای تحقق آن تنظیم شده است تأکید جدی می شود، در غیر این صورت اهداف اصلی درس، تحت الشعاع پیچیدگی کلاس چند پایه قرار گرفته و سودی برای دانش آموزان به ارمغان نخواهد آورد.

مدیریت زمان

زمان مهمترین عنصر تأثیرگذار در کلاس های چندپایه و در عین حال مهمترین چالش کلاس های چندپایه است. پژوهشگران اعتقاد دارند که یکی از متغیرهایی که احتمالاً مانع پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می شود «تعلل ورزی» است. تعلل ورزی را عبارت از «نبود عملکرد خود تنظیمی و گرایش رفتاری در به تأخیر انداختن آنچه برای رسیدن به هدف ضروری است» می دانند.

یکی از متغیرهایی که میتواند در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر باشد مهارت های مطالعه است. راهبردهای مطالعه و یادگیری عبارت اند از: نگرش، انگیزش، کنترل زمان و اضطراب، تمرکز، راهنمای مطالعه، راهبردهای آزمون، خود آزمایی و انتخاب ایده ی اصلی.

راه حل های مشکل زمان

1- کاهش دادن پایه ها (بیتوته در محل خدمت و تدریس 3 پایه صبح و 3 پایه بعد از ظهر)

2- استفاده از ظرفیت ایجاد شده در ماده 2 آیین نامه ی کلاس های چندپایه مصوب 895

3- سه بعدی کردن کلاس

4- استفاده از وجود شاگرد معلم

5- تفاوت زمان استراحت (در مدارس ابتدایی از هر ساعت 45 دقیقه برای تحصیل و 15 دقیقه برای استراحت)

6- حذف فرصت اختصاص داده شده برای حضور و غیاب دانش آموزان

7- ثبت فعالیت ها در فرآیند آموزشی در خارج از وقت آموزشی صورت گیرد

8- تصحیح املاي فارسی و انشا در خارج از وقت آموزشی صورت گیرد

9- مشق دانش آموزان در خارج از وقت آموزشی بررسی گردد. (دانش آموزان را به داشتن دو دفتر مشق تشویق و توجیه کنید)

10- تعیین زمان خاص در خارج از وقت آموزشی برای پاسخ به ارباب رجوع

11- استفاده از فناوری اطلاعات

12- آموزش مدیریت زمان برای دانش آموزان

13- انجام امورات مدیریتی خود را که مستلزم حضور در اداره است با مدیران روستاهای هم جوار هماهنگ کرده و یک درمیان این کار انجام گیرد.

قوانین و مقررات

بخش بزرگی از قوانین کلاس های چندپایه به دلیل متمرکز بودن سیستم آموزشی ایران همان قوانین آموزش ابتدایی است. ولی چندین مورد قانون مخصوص کلاس های چند پایه می باشد.

در راهکار 3-5 سند تحول بنیادین آمده است: توانمند سازی دانش آموزان ساکن در مناطق محروم ، روستاها، حاشیه شهرها ، عشایر کوچ نشین و همچنین مناطق دوزبانه با نیاز های ویژه با تاکید بر ایجاد فرصت های آموزشی متنوع و باکیفیت.

در راستای راهکار فوق برای تشکیل و مدیریت کلاس های چند پایه به شرح زیر اقدام نماید:

ماده 1- کلاس های چندپایه با حداکثر 3 پایه یک دوره تحصیلی ابتدایی و با حضور حداکثر 15 نفر دانش آموز تشکیل می شود.

ماده 2- در صورت تشکیل کلاس چندپایه با بیش از 3 پایه یا بیش از 15 نفر دانش آموز، به ازای هر پایه زمان آموزش 6 ساعت در هفته افزایش می یابد و به معلم حق التدریس پرداخت می شود.

ماده 3- با توجه پراکندگی و تعدد کلاس ها به ازای حداقل 10 و حداکثر 40 کلاس چندپایه ، یک معلم راهنمای آموزشی و تربیتی اختصاص می یابد.

ماده 4- معلمان کلاس های چندپایه و راهنمایان آموزشی و تربیتی از حمایت مادی و معنوی برخوردار خواهند شد.

ماده 5- سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی برای پشتیبانی آموزشی و تربیتی از معلمان و دانش آموزان کلاس های چندپایه نسبت به تهیه و تدوین کتاب راهنمای معلمو بسته های آموزشی ویژه اقدام نمایند.

ماده 6- برای ارتقای صلاحیت ها و مهارت های حرفه ای معلمان کلاس های چند پایه و راهنمایان آموزشی علاوه بر آموزش های بدو خدمت و ضمن خدمت متداول، به میزان 40 ساعت آموزش تخصصی قبل از شروع یال تحصیلی پیش بینی و اجرا شود

ماده 7 - دانشگاه فرهنگیان در برنامه آموزشی دوره کارشناسی و بالاتر، برای توانمند سازی منابع انسانی در مدیریت و آموزش کلاس های چند پایه تدابیر لازم را اتخاذ نماید.

ماده 8- به منظور برنامه ریزی و نظارت بر حسن اجرای مصوبه، شورایی تشکیل و اتخاذ تصمیم می نماید.

ماده 9- وزارت آموزش و پرورش گزارش پژوهشی اجرای این مصوبه را هر دو سال یک بار، به شورای عالی آموزش و پرورش ارائه دهد.

ماده 10- شیوه نامه ی اجرای این مصوبه ظرف مدت 3 ماه، توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه و با امضای وزیر ابلاغ شود.

سازماندهی گروه های یادگیری

ضروری ترین آموزش برای دانش آموزان و بزرگ ترین نیاز فردا، آموزش کار گروهی است و کلاس های چندپایه بهترین محیط آموزشی برای تشکیل کار گروهی و آموزش کار گروهی است. دانش آموزان ضمن این که در گروه از هم می آموزند به هم نیز می آموزند و از کار گروهی لذت برده و نسبت به کار فردی اعتماد بیشتری پیدا می کنند.

بهترین شکل تشکیل گروه، گردهمایی اعضایی با توانایی های گوناگون است. هر عضو توانایی های خود را دارد و این توانایی ها را به دیگران می آموزد. یادگیری گروهی ، انگیزه دانش آموزان را در کنار همسالان افزایش می دهد، همچنین باعث پیشرفت تحصیلی می شود.

استفاده از ظرفیت روش تدریس همیاری برای کلاس های چندپایه ، یکی از فرصت های ایجاد گروه های یادگیری در مدرسه برای یادگیری بهتر دانش آموزان است.

تعریف فراگیری از راه همیاری: این روش از مجموعه ای از روش های تدریس تشکیل شده است که در آن شاگردان در گروه های کوچک (2 تا 5 نفره) به بحث و گفت و گو و حل مسائل درسی می پردازند و با همکاری یکدیگر مطالب درسی را فرا می گیرند.

عناصر مورد تاکید در یادگیری از طریق همیاری: 1- همبستگی مثبت 2- تعامل معلم - دانش آموز 3- تعامل دانش آموز با دانش آموز 4- مسئولیت فردی

حوزه 4: سازماندهی محتوای کلاس های چند پایه

برای تنظیم محتوا در راستای تعمیق یادگیری دانش آموزان و ایجاد بیشترین بازده در فرآیند یاددهی و یادگیری روش های زیر ارائه شده است:

1- سازماندهی محتوا از ساده به مشکل (نظریه ی سلسله مراتب آموزش رابرت گانیه. آغاز تدریس از داده ها و مفاهیم عینی و سیر به اصول و مفاهیم ذهنی و فراگیری دانش و معلومات...آموزش موفق آموزشی است که از مسائل ساده و نزدیک به ذهن متعلم آغاز شود و کم کم به مسائل دشوارتر یا در سطح عالی تر برسد)

2- از کل به جزء...قیاسی:(به گونه ای که جامع ترین و کلی ترین مفهوم در راس و مفاهیم جزئی در سطوح پایین تر سلسله مراتب قرار می گیرند.....مرحوم جبار باغچه بان و مکتب گشتالت)

3- از عینی به ذهنی (سه مرحله یک تدریس موفق الف: مرحله ی مجسم یا عینی ب: مرحله ی نیمه مجسم یا تصویری ج: مرحله ی مجرد یا ذهنی)

4- از جزء به کل یا روش استقرایی: (ابتدا مفاهیم جزئی از یک مفهوم کلی آموزش داده می شود تا از پیوند آن ها در ذهن دانش آموزان، شناخت مفهوم کلی میسر گردد.)

5- شیوه ی سازماندهی مارپیچی (ارائه مفاهیم و ساختارهای اساسی یک رشته به گونه ای سازماندهی می شود که دانش آموزان در طول تحصیل خود دست کم سه بار با مفاهیم و ساختارهای اساسی برخورد می کنند..... جروم برونر)

برنامه ریزی بر اساس

مهارت ها و مفاهیم و موضوعات مشترک

طرح برنامه درسی در پایه ها در یک موضوع درسی، نهایت هنر یک معلم در کلاس های چند پایه است.آموزش مارپیچی در کلاس های چند پایه بخصوص در روش تدریس گروهی تلفیقی بیشترین کاربرد و بهترین تأثیر را

دارد. وقتی در یک جلسه 45 دقیقه ای برای دانش آموزان پایه های چهارم ، پنجم و ششم یک موضوع مشترک را تدریس می کنیم، اگر این بحث برای پایه چهارم ، ارائه درس جدید باشد برای پایه های پنجم و ششم یادآوری است و اگر برای پایه پنجم یا ششم ارائه درس جدید باشد برای پایه چهارم تدریس با درجه دشواری بالا محسوب می شود.

هر قدر پایه ها به هم نزدیک باشند قابلیت و ظرفیت تلفیق موضوعات درسی بیشتر افزایش پیدا می کند.

ظرفیت برنامه ریزی تلفیقی برای کلاس های چندپایه

اغلب دروس بدلیل داشتن ارتباط عمودی و افقی بیشتر در کلاس های چندپایه ، این فرصت را به معلمان فراهم میکند تا با برنامه ریزی تلفیقی و یادآوری و آن چه در مورد یک موضوع در سال قبل خوانده اند یادگیری جدید را به دلیل تقویت پیش زمینه های لازم ، برای دانش آموزان آسان کند.

چگونه میتوان یک عنوان درس را برای یک کلاس سه پایه در یک جلسه 45 دقیقه ای به شیوه ی گروهی تدریس کرد؟

- ابتدا بر اساس بودجه بندی دروس و موضوع درس در هر سه پایه ارتباط عمودی برقرار کنیم
- محتوای مشترک سه موضوع در هر سه پایه را سامان دهی می کنیم
- هدف های کلی و مفاهیم اصلی موضوعات هر سه پایه را تنظیم می کنیم
- زمان 45 دقیقه را بر چهار قسمت تقسیم می کنیم
- دانش آموزان هر سه پایه را مخاطب قرار می دهیم
- آموخته های قبلی دانش آموزان را به شیوه ی پرسش و پاسخ یادآوری می کنیم و مشترکات موضوعات هر سه پایه را ذکر می کنیم
- درس جدید پایه سوم را ارائه می دهیم (برای پایه های چهارم و پنجم یادآوری)
- درس جدید پایه چهارم را ارائه می دهیم (برای پایه سوم تدریس با دشواری بالا و برای پنجم یاد آوری)
- درس جدید پایه پنجم را ارائه می دهیم (برای پایه های سوم و چهارم تدریس با سطح دشواری بالا)

تم ها و ملاک های انتخاب تم

تم در فرهنگ فارسی به معنی موضوع اساسی ، مایه ، زمینه آمده است.

هر واحد یادگیری در کتاب درسی دارای سه بخش است: 1- مقدمه 2- متن اصلی درس 3- قسمت پایانی

مقدمه : مقدمه باید انگیزه یادگیری دانش آموزان را افزایش دهد. با کمک از این موارد 1- عکس های زیرنویس دار 2- ارائه اهداف کلی در قالب چند سوال 3- بیان ارتباط محتوا با مسائل زندگی روزمره دانش آموز متن اصلی درس: محتوای هر درس در این قسمت قرار دارد. تم اصلی درس یا درون مایه در همین قسمت قرار دارد. یعنی هدف اصلی موضوع و مبحث یادگیری ، اهداف کلی ، جزئی و رفتاری و همچنین ارزشیابی از این قسمت استنباط می شود. (بیش از 90 درصد کتاب درسی)

قسمت انتهای درس: جمع بندی ، نتیجه گیری ، مرور کلی بر نکات مهم و ارائه تعاریف مفاهیم اساسی دروس میتواند در قسمت پایانی گنجانده شود. همچنین محل مناسبی برای ارائه تمارین ، خودآزمایی ها ، پرسش ها و فعالیت های تکمیلی به منظور تعمیق یادگیری است.

تم یا درون مایه به پرسش چگونه است پاسخ می دهد. مشخص کننده محتوای پنهان متن است. تأکید بر تم اصلی درس تضمین یادگیری زمینه محور نیز می باشد.

حوزه 5: سازماندهی فرصت های یادگیری برای آموزش و ارزشیابی

در روش های جدید، دقیقاً شیوه های تدریس بر این مبنا پی ریزی شده اند که مشارکت خود دانش آموز را در امر تعلیم و تربیت فراهم سازند تا آموزشی فعال و با معنی صورت گیرد.. ایجاد فرصت استفاده از وسایل کمک آموزشی در فرآیند داده‌ی و یادگیری و اثر آن در تعمیق یادگیری.

همان قدر که سازماندهی فرصت یادگیری برای دانش آموزان کلاس های چندپایه مهم است ، سازماندهی فرصت ارزشیابی نیز مهم است. آموزش و ارزشیابی دو مقوله تفکیک ناپذیر در آموزش هستند.

نخستین ارزشیابی معلم که پیش از فعالیت های آموزشی به اجرا در می آید «ارزشیابی آغازین» نامیده می شود. به دو هدف: 1- آگاهی از دانش ها و مهارت های پیش نیاز 2- جاییابی

ارزشیابی مستمر یا تکوینی: موثرترین نوع ارزشیابی در کلاس های چند پایه. هدف از کاربرد آن آگاهی یافتن از میزان و نحوه یادگیری آنان برای تعیین نقاط قوت و ضعف یادگیری و نیز تشخیص مشکلات روش آموزش معلم در رابطه با هدف های آموزشی است. ارزشیابی تکوینی فرصت اصلاح روش ها و امکان تدریس مجدد را برای معلم فراهم می کند تا آموزش از اهداف اصلی خود منحرف نشود.

ارزشیابی تشخیصی: ارزشیابی تشخیصی دو هدف عمده را دنبال میکند 1- یافتن علل شکست فراگیران و روند کند یادگیری 2- متمرکز ساختن حواس دانش آموزان به تدریس — هر دو مورد را همزمان با ارائه درس انجام میدهد. نوعی ارزشیابی تکوینی است.

ارزشیابی پایانی یا تراکمی

فعالیت یادگیری ساختمان

یکی از نیازهای تعیین کننده رفتار انسانی «انگیزه پیشرفت» است. وقتی دانش آموزان در تکالیف یادگیری با هم اشتراک مساعی دارند، آنان به یادگیری به خاطر خود یادگیری علاقمندتر می شوند تا به پاداش های خارجی. انگیزش درونی قویتر از انگیزش بیرونی است و منجر به افزایش میزان یادگیری و یادداری اطلاعات و مهارت می شود.

روشهای زیادی برای یادسپاری ذکر شده است که یکی از آنها روش اتصال کلمه ای است.

فعالیت یادگیری مسئله محور

چارلز هندی در کتاب عصر سنت گرایی در خصوص یادگیری می گوید: من درک کردم که یادگیری واقعی، همواره چیزی در حدود پاسخ گویی به یک پرسش یا حل یک مسئله است. من کی هستم؟ من دریافتم که بهترین شیوه ی آموزش آن است که به یادگیری به مثابه چرخه که به چهار قسمت تقسیم شده است بیندیشم: 1- پرسش 2- نظریه ها 3- آزمون ها 4- تأملات

فعالیت های یادگیری تلفیقی

یادگیری تلفیقی به معنی تلاش برای مرتبط کردن و یکپارچگی در تجربیات دانش آموزان است. هیچ تلاشی در فرآیند یاددهی و یادگیری به اندازه ارتباط دادن دانش و تجربیات قبلی با آموخته های جدید، یادگیری را تعمیق نمی کند.

هدف یادگیری تلفیقی آمیختن موضوعات مختلف درسی که دارای اهداف مرتبط به هم هستند می باشد. بهترین شیوه برای آموزش دروس در کلاس های چندپایه که بزرگترین مشکل آن کمبود وقت می باشد، تدریس به شیوه تلفیق موضوعات مرتبط به هم در پایه هاست.

برنامه درسی تلفیقی در کلاس های چندپایه یعنی طراحی فعالیت های یادگیری به گونه ای که تجربیات مرتبط سه حوزه شناختی، عاطفی و حسی و حرکتی را در موضوعات مختلف و در پایه های مختلف به هم مرتبط می سازد.

ارزش یابی از فرآیند آموزش بر اساس تلفیق موضوعات درسی و تلفیق موضوعات مختلف در یک پایه

ارزشیابی: به یک فرایند سیستماتیک برای جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات گفته می شود، به این منظور که آیا هدف های مورد نظر تحقق یافته یا در حال تحقق یافتن هستند و به چه میزانی.

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی: سنجش عملکرد یادگیرندگان و مقایسه نتایج حاصل با هدف های آموزشی از پیش تعیین شده به منظور تصمیم گیری در این باره که آیا فعالیت های آموزشی معلم و کوشش های یادگیری دانش آموزان به نتایج مطلوب انجامیده و به چه میزانی.

جایگاه ارزشیابی در یک فرآیند غیر پویا و صرفاً حافظه مدار و نتیجه مدار: هدف - محتوا - روش - ارزشیابی اما از دیدگاه پویا که یادگیری را فعال و فرآیند مدار میداند جایگاه ارزشیابی باید این گونه ارائه گردد: هدف - محتوا - آموخته های قبلی - روش تدریس - ارزشیابی

آموزش حافظه مدار بیشتر توجیه کننده ارزشیابی تراکمی یا پایانی است. اما آموزش فعال یا فرایند مدار بیشتر ارزشیابی تشخیصی و تکوینی را توجیه می کند.

ارزشیابی فرایند محور بیشتر ناظر بر ارزشیابی کیفی است (تکوینی یا مستمر). و ارزشیابی نتیجه مدار بیشتر بر ارزشیابی کمی تاکید دارد (پایانی یا تراکمی). ارزشیابی تلفیقی یعنی ترکیبی از ارزشیابی های کمی و کیفی یا رویکرد تلفیق فرآیند مدار و نتیجه مدار.

حوزه 6: طرح برنامه درسی در کلاس های چند پایه

در بیشتر متون از طرح درس به عنوان برنامه درسی یاد شده است. به نظر آیزنر برنامه درسی عبارت است از یک سلسله وقایع آموزشی طراحی شده که به قصد تحقق نتایج آموزشی برای یک یا چند دانش آموز پیش بینی شده است.

برنامه ریزی برای یک جلسه تدریس با محتوای مشخص در زمان معین جهت تحقق اهداف کلی و رفتاری درس را طرح درس می گویند.

انواع طرح درس: طرح درس را می توان به سالانه ، ماهانه ، هفتگی و روزانه تقسیم نمود. اما شیوه مرسوم تقسیم طرح درس به دو نوع سالانه و روزانه می باشد.

طرح درس سالانه: اهداف کلی هر موضوع درسی را در هر پایه همراه جدول زمانبندی شده محتوای درسی در یک سال تحصیلی نشان می دهد که در ابتدای سال طراحی و به تعداد ماهها تقسیم می شود.

طرح درس روزانه: محتوای طرح درس روزانه 1- مشخصات 2- هدف درس (هدف کلی ، اهداف رفتاری) 3- وسایل مورد نیاز 4- فعالیت های قبل از تدریس 5- ارائه درس جدید (مهم ترین و اساسی ترین قسمت یک برنامه آموزشی را تشکیل می دهد و باید به کاملترین وجه تنظیم شود) 6- جمع بندی و نتیجه گیری (برای تحکیم آموخته ها ، ایجاد احساس موفقیت و تأکید بر نکات مهم) 7- ارزشیابی تکوینی 8 تعیین تکلیف و اختتام

تحلیل برنامه های درسی شناسایی مهارت ها و مفاهیم موضوعات درسی

توجه کافی به سند تحول بنیادین و ساحت های ششگانه آن. همه مفاهیم درسی و اهداف در راستای ساحت های ششگانه زیر تنظیم شده است. عنایت کافی به سند تحول بنیادین و درس ملی بهترین شیوه تحلیل و شناسایی مفاهیم و موضوعات درسی است.

در سند تحول بنیادین فرآیند تعلیم و تربیت در شش ساحت تعریف شده است: 1- تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی 2- تعلیم و تربیت اجتماعی و سیاسی 3- تعلیم و تربیت زیستی و بدنی 4- تعلیم و تربیت زیبا شناختی و هنری 5- تعلیم و تربیت اقتصادی و حرفه ای 6- تعلیم و تربیت علمی و فناوریانه

رسم شبکه مفاهیم در موضوعات درسی

شبکه مفهومی نوعی ارائه تصویری اطلاعات است که شامل هسته ها، گزاره ها و پیوند های مرتبط به هم می شود. از نقشه مفهومی می توان به عنوان پیش سازمان دهنده ی تدریس استفاده کرد. معلم میتواند در پایان جلسه مطالب را با نمایش نقشه مفهومی جمع بندی یا مرور کند. از این نقشه در آزمون ها بهره برد، یا به عنوان تکلیف یا تحقیق انجام آن را به دانش آموزان محول کند.

نقشه مفهومی بر گرفته از مفهوم معنادار کلامی آزوئل است. که در آن بر نقش دانش قبلی فراگیر، بریادگیری های معنادار بعدی تأکید بسیار دارد. بر اساس نظریه آزوئل مهم ترین عامل موثر در یادگیری، یادگیری های قبلی است.

رسم شبکه مهارت های اساسی و خرده مهارت ها در موضوعات درسی

پاتریشیا ولف در کتاب مغز و فرایند یادگیری می گوید بچه ها اغلب به بی توجهی متهم می شوند. چیزی به اسم بی توجهی وجود ندارد چون مغز همیشه به چیزی توجه می کند. منظور ما درواقع این است که دانش آموز به آنچه که در نظر ما مهم است توجه نمی کند همانطور که همه میدانیم توجه انتخابی است.

عواملی که باعث می شوند یک محرک مورد توجه قرار گیرد: بدیع و تازه بودن هرچیز جلب کننده ذاتی است. غیر معمول و شدت یک محرک نیز عوامل دیگری هستند. وقتی دو محرک برای جلب توجه رقابت کنند آن محرک که شدیدتر است توجه را جلب می کند. عامل دیگری که توجه ما را دستخوش تغییر می کند حرکت است. اما این عوامل با گذر زمان دیگر مفید واقع نمیشوند. اما دو عامل هستند که با قدرت زیاد روی این عوامل ذکر شده تاثیر دارد. یکی معنا و دیگری احساسات (هیجان)... هیجان توجه را جلب می کند و توجه منجر به یادگیری می شود.

موثرترین معلم، معلمی است که دانش آموزان را به کنجکاوی و پرسش بیشتر برانگیزد نه اینکه جای او فکر کند. خرده مهارت های لازم برای آموزش هر درس را، قبل از شروع درس شناسایی کنید و سوالاتی در مورد آن ها داشته باشید. برای آموزش مهارت تقسیم اعشاری به خرده مهارت هایی مانند: دانستن چهار عمل اصلی ، تقسیم اعداد ، انواع کسر ها و ... نیاز داریم

طرح برنامه درسی بین موضوعات پایه

در این شیوه طراحی ، معلم یک پایه را در محور تدریس خود قرار می دهد. در یک جلسه 45 دقیقه ای برای حداکثر 3 پایه می توان به صورت محور تدریس کرد و پایه های دیگر به فعالیت های فرعی یا خود آموخت می پردازند که به نظارت مستقیم معلم نیاز کمتری داشته باشد.

لازم است در این روش از دانش آموزان مستعد پایه های بالاتر در جهت نظارت بر گروه خود آموخت استفاده شود که معمولاً به این دانش آموز معلم یار یا خلیفه و شاگرد معلم نیز گفته می شود.

طرح برنامه درسی بین پایه ها در یک موضوع درسی

طرح برنامه درسی در یک موضوع درسی بر اساس طرح درس و با توجه به فرصت 45 دقیقه ای کلاس ، امکان تدریس یک موضوع درسی را به بیش از سه پایه نمی دهد.

در این شیوه معلم یک درس مشخص را به تمام پایه ها به صورت گروهی - تلفیقی تدریس می کند که به دو شکل عمل می شود"

1- تدریس یک ماده درسی به تمام پایه ها به طور هم زمان

2- تدریس یک ماده درسی به تمام پایه ها به تفکیک در یک جلسه.

در شیوه اول ، آموزگار، تدریس یک درس خاص را با تلفیق و ادغام مشترکات و مشابهات درس به تناسب اطلاعات و اندخته های قبلی دانش آموزان ، شروع کرده و پس از ارائه مشترکات و کلیات مسائل عمومی و اختصاصی هر پایه را نیز جداگانه تدریس می کند.(در 45 دقیقه)